

TÜRK BAHÇELERİ

TÜRK BAHÇELERİ

- **Orta Asya** Türklerinin bahçe düzenlemeleri hakkındaki bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır. Bunun en büyük nedeni belki de Türklerin mekan oluşturmada **toprak, kerpic** gibi cabuk dağılan malzeme kullanmalarının etkisi olduğudur. Buna rağmen Türklerin bu dönemde bahçeyi ideal **bir avcılık yeri yani bir koruluk, orman** olarak gördükleri bilinmektedir. **Uygur ve Göktürk** kitabelerinden, Türklerin komsu ülkeler gibi yerleşik olmadıkları, göçebe hayatı yaşadıkları bilinmektedir. Bu devre ait bilgilerimiz de çok kısıtlıdır.
- Anadolu'da Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde **cami, medrese, türbe ve külliye** gibi dini mimari yapılar ile **köşk, saray, han, darüşşifa ve hisar** gibi sivil ve askeri mimari yapılar oluşturulmuştur.

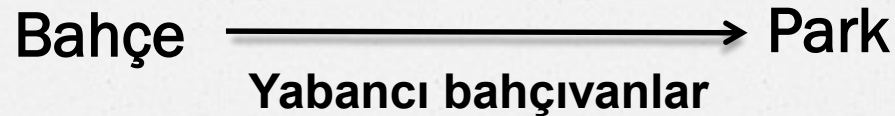
TÜRK BAHÇELERİ

- o Anadolu'nun kendine özgü iklimi, coğrafi özellikleri, toprak verimliliği ve farklı birçok bitkinin yetişmesine olanak tanınması, Türk bahçesi stilinin oluşumuna önemli katkılar sağlamıştır.
- o Ancak zamanla tam oturmuş bir bahçe stili oluşmamasından dolayı, tasarlanan bahçeler tarih içinde sürekli değişime uğramış, batının etkisiyle zamanla Türk özelliklerini yansıtan bahçeler ortadan kalkmaya başlamıştır.

TÜRK BAHÇELERİ

- o Gelişen ve değişen teknik imkanlar sonucunda, bahçe tasarımında kullanılan tüm **öğelerde, malzeme ve kullanım tekniği** olarak büyük değişimlerin olduğu ve çeşitlerinin çoğaldığı gözlenebilmektedir. Bu değişim ve gelişimlerin dışında **bitki kompozisyonundaki ithal bitkilerin ve yeni tasarım anlayışlarının girişi ile aynı zamanda su ögesinin yüzme amaçlı olarak kullanılmaya başlanması, bahçedeki fonksiyonel anlamda en belirgin değişimler olarak görülmektedir.**

Cumhuriyet Dönemi'nde ;

TÜRK BAHÇELERİ

o Türklerin Anadolu'ya göçebe olarak, doğal ve korumasız bir yaşamdan gelip yerleşmeleri, **doğaya bir saygı** oluşmasına neden olmuştur. Bu durum, Anadolu'daki yerleşik düzen yaşamlarındaki bahçe uygulamalarında belirgin şekilde gözlenmektedir. Türklerin İslam dinini kabul etmesiyle birlikte "**Cennet Bahçesi**" olgusu bir ideal olarak oluşmuştur (Eldem, 1976). Suyu, meyvesi, yeşilliği, serinliği ve huzur vericiliği ile karakterize edilen "Cennet Bahçesi" ideali, Türk Bahçesinin doğayla **hem formal hem de informal** ilişkilerinin biçimini saptamada önemli etkenlerden birisi olmuştur

TÜRK BAHÇELERİ

- o Türk Bahçesinin en önemli özelliği **doğal** olmasıdır. Bahçenin tümünde kesin bir **aks yoktur**. Aksa dayalı plan özelliğine genelde küçük ölçekli bahçelerde rastlanır ve çoğunlukla havuz çevresi ya da yapı çevresinde görülür. Bu formal yapı, bahçenin diğer kısımlarında tamamen yumuşayarak informal bir hale dönüşebilir. Formal kısımda genel olarak temel teşkil eden **iki ana aks** bulunur. **Topografyanın düz ve manzaranın olmadığı iç bahçelerde genellikle birbirine dik iki aks ve aksların kesiştiği noktada havuzlar inşa edilmiştir**. Bu değişik plan tipi, İslam etkisi ile ortaya çıkmış ve “**Cihanbađ**” olarak isimlendirilmiştir

TÜRK BAHÇELERİ

- o Dış mekanda oturma ve yemek yeme alanları ile küçük yapılar, ana yapı ile bütünlüğü sağlamaktadır.
- o Eğimli alanlarda teras bahçeleri oluşturulmakta, teraslardan her biri farklı işlevlerle değerlendirilmektedir. Bu yönüyle Türk bahçelerinin en önemli karakteristiği, bahçede yer alan plan elemanlarının **simetriye dayalı bir tasarım ortaya koymamasıdır**. Bu durum, bahçenin sadece seyredilecek bir mekan değil aynı zamanda yaşanacak mekanlar olarak yaratılmasına neden olmaktadır.

TÜRK BAHÇELERİ

- o Türk Bahçelerinde **çınar** kullanımı, Orta Asya Türk Bahçelerinden gelen bir gelenektir. Çınarlar bahçelerde **informal** olarak dikilirler ve sessizlik ve gölgesi için yetiştirilmiştir. **Servinin** eski Osmanlı bahçelerinde çınar ağacı kadar önemli olduğu söylenebilir.

TÜRK BAHÇELERİ

Özellikle **salkım söğütün** bazı yalı ve konaklardaki havuz kenarlarında sık sık kullanıldığı görülmektedir. Yol kenarlarında **çınar, ıhlamur ve servi** gibi ağaçlarla sıra ağaç uygulamalarına özellikle İstanbul'da rastlanılmaktadır. **İslamiyet'in etkisiyle** mahremiyet kavramının fazla önem kazanmasının sonucu olarak bahçeler yüksek duvarlarla çevrilmiş, bazen mahremiyeti sağlamak için bahçe duvarı boyunca **yüksek boylu ağaçlar** dikilmiştir. **Dut**, hem gölge yapma özelliği hem de güneş ışığına izin vermesi, aynı zamanda ürettiği meyveleri, yapraklarının **ipek böceği yetiştiriciliğinde** kullanılması nedeniyle sık tercih edilmiştir. Aynı şekilde **erik, badem, kayısı, şeftali, kiraz, nar ve yeni dünya** hem çiçeklerinin güzellikleri hem de meyveleri için sıkça kullanılmışlardır

TÜRK BAHÇELERİ

- o Türk Bahçelerinde **çiçekler**, bir mozaik teşkil edecek şekilde karışık olarak ekilmezdi. Her yastıkta aynı cinsten ve aynı renkten küme küme çiçekler bulunurdu. Bu anlayışın, dağlardaki uçsuz bucaksız papatya ve gelincik tarlalarının hatırasını devam ettirdiği düşünülebilir.
- o Yer örtücü bitkilere, özellikle çim yüzeylere bahçelerde fazla **rastlanılmamaktadır**. Bunun en önemli nedenlerinden birisi,
- o İklimsel zorluklar
- o Bakım maliyeti yüksek olması

TÜRK BAHÇELERİ

- o **Lale ve gülün** Türk tarih ve bahçe sanatında özel bir yeri vardır. Lale o denli sevilmiştir ki, Türk tarihçileri bu zevk ve eğlence devrine “**Lale Devri**” adını vermişlerdir.
- o Laleler ilkbahardaki cazip görünüşleriyle bahçelerdeki **su kenarları ve çiçek tarhlarına** büyük gruplar oluşturacak şekilde dikilmiştir. Lalelerin toplu halde yetiştirildiği bahçelere “**Lalezar**” adı verilmiştir. Çok sayıda ve çeşitli gülün bir arada yetiştirildiği yerlere ise “**Gülizar**” ya da “**Gülistan**” denilmiştir.
- o Günümüzde de yoğun olarak kullanılan **üzüm, hanımeli, yasemin, mor salkım ve sarmaşık gül** gibi sarılıcı bitkiler gölge sağlamak amacıyla sıklıkla kullanılmıştır

TÜRK BAHÇELERİ

o Topkapı Sarayı (1478)

TÜRK BAHÇELERİ

o Topkapı Sarayı

TÜRK BAHÇELERİ

o Topkapı Sarayı

TÜRK BAHÇELERİ

o İhlamurlar Kasrı (1849-1855)

TÜRK BAHÇELERİ

o Aynalıkavak Kasrı

TÜRK BAHÇELERİ

o Aynalıkavak Kasrı

TÜRK BAHÇELERİ

o Aynalıkavak Kasrı

akıncı944

6. ESKİ TÜRK BAHÇE SANATI

o Aynalıkavak Kasrı

akıncı944

TÜRK BAHÇELERİ

o Dolmabahçe Sarayı (1856)

TÜRK BAHÇELERİ

o Dolmabahçe Sarayı

TÜRK BAHÇELERİ

o Dolmabahçe Sarayı

TÜRK BAHÇELERİ

o Dolmabahçe Sarayı

TÜRK BAHÇELERİ

o Dolmabahçe Sarayı

TÜRK BAHÇELERİ

o Süleymaniye Cami yanı (1551-1558)

